

Alkotmánybíróság

1015 Budapest, Donáti utca 35-45.

A Kúria útján postai úton előterjesztve

A Knk.IV.39.015/2024. ügyszámon

KÚRIA 4.		
Knk.IV. 39 015 / 2024 / 5		
Érkezett: 2024 MÁJ - 6.		
Példány: 1	Melléklet: 4	Közzététel: SZÍNI

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Karsai Péter (születési hely, idő [REDACTED])

ajtó, a továbbiakban: Indítványozó)

az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő a Kúria Knk.IV.39.015/2024/3. számon meghozott végzésével szemben.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: IV/ 0 2 1 1 6 - 0 / 2024		
Érkezett: 2024.05.06. jöv. Jev. 2024 APR 24. 2024 MÁJ 06.		
Érkezés módja: POSTÁN @ EGYÉB:		
Példány: 1	Melléklet: 7	Kezelőiroda: [REDACTED]

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Kúria Knk.IV.39.015/2024/3. számon meghozott végzését, mint alaptörvény-ellenes bírói döntést megsemmisíteni szíveskedjék.

A kérelem anyagi jogi alapja Magyarország Alaptörvényének II. cikke (az élethez való jog és emberi méltóság), valamint az Alaptörvény XXXVIII. cikk (1) bekezdése (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog).

A kérelem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, illetve a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 30. § (5) bekezdése alapján, amelyek alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a Kúriának az Nsztv. 30. § (1) bekezdése szerinti, a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) népszavazási kérdés

hitelesését megtagadó döntését helybenhagyó végzésének Alaptörvénnyel való összhangját, és az Abtv. 43. § alapján megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.

Indítványozó személyes érintettségét igazolja, hogy Indítványozó kérelmező volt a Kúria előtt Knk.IV.39.015/2024. számon folyamatban volt felülvizsgálati eljárásban.

A Kúria végzését 2024. április 25. napján tették közzé a Magyar Közlönyben, így az Nsztv. 30. § (5) bekezdése értelmében a jelen alkotmányjogi panasz határidőben került előterjesztésre.

Indítványozó a jelen alkotmányjogi panaszindítványt a Kúria útján a Knk.IV.39.015/2024. ügyszámon, papír alapon, postai úton terjeszti elő a t. Alkotmánybírósághoz.

A jelen panasz alapjául szolgáló bírósági eljárásban „a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” merült fel (Abtv. 29. §) a következők miatt. A Kúria amiatt hagyta helyben az NVB a Népszavazási kérdés hitelesítését megtagadó döntését, mivel megítélése szerint a Népszavazási kérdés az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontja szerinti – az Alaptörvény módosítására irányuló – tiltott tárgykört tartalmaz. A t. Alkotmánybíróság a 11/2022. (VI. 2.) AB határozata [12] bekezdésében, illetve a 33/2021. (XII. 22.) AB határozat [19] bekezdésében önmagában a Kúria által állított tiltott tárgykör felmerülése okán igazoltnak tekintette a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felmerültét. Így – tekintettel arra, hogy jelen esetben is a Kúria tiltott tárgykörre hivatkozással hagyta helyben az NVB megtagadó döntését – önmagában ezen körülmény alapján teljesül a jelen panasz esetében az Abtv. 29. § szerinti követelmény.

Ezen felül Indítványozó előadja, hogy a jelen panasz alapjául szolgáló kérdés egyúttal „alapvető alkotmányossági jelentőségű” is (Abtv. 29. §) az alábbi indokok miatt. A Kúria a döntésében amellet érvelt, hogy az életvégi döntésekre vonatkozó népszavazási kérdés az élethez való jog alaptörvényi szintű szabályozása módosítását eredményezné, így a hitelesítést megtagadó NVB döntést helybenhagyta. Azonban a Kúria érvelésével szemben az életvégi döntés lényege, hogy az egyén emberi méltóságának magját érvényre juttatja önrendelkezési joga gyakorlásán keresztül, reflektál saját életére, annak minőségére és a konklúzióját döntésbe foglalja. Nem sérül ezáltal az élethez való jog, éppen ellenkezőleg: az életvégi döntések azt biztosítják, hogy az egyén saját élete mindvégig számára méltóságteljes érték maradjon és elkerülhesse az életét a fizikai létezésre korlátozó szenvedést, hogy ne emberi méltósága romjain ülve szemlélje a külvilágot és érezze az elviselhetetlen szenvedést mindenféle irányítási lehetőség, az egyéni autonómia szikrája nélkül.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 52. § (5) bekezdése értelmében az Indítványozó kéri a t. Alkotmánybíróságot, hogy a nevének kívüli személyes adatait, valamint az

alkotmányjogi panaszhoz mellékelt igazolványait **(P/1. számú melléklet)** szíveskedjen zártan kezelni.

I. Tények

A) Az NVB eljárása

1. Indítványozó, mint az Nsztv. szerinti Szervező az alábbi népszavazási kérdés hitelesítését kérte az NVB-től: *„Akarja-e Ön, hogy az Országgyűlés úgy módosítsa a Büntető Törvénykönyv öngyilkosságban közreműködést bűncselekménnyé nyilvánító szabályát, hogy az ne vonatkozzon azon teljes cselekvőképességgel rendelkező személyeknek nyújtott segítségre, akik gyógyíthatatlan, számukra elviselhetetlen mértékű fizikai vagy mentális szenvedést okozó és emiatt az emberi méltósággal összeegyeztethetetlen, halálosbetegségben szenvednek és állapotukban nem várható javulás?”* (a továbbiakban: Népszavazási kérdés)
2. Az NVB a 2024. február 1-jén közzétett 3/2024. NVB határozatában **(P/2. számon mellékelve)** megtagadta a Népszavazási kérdés hitelesítését az alábbi indokok alapján.
3. Az NVB kiindulásként rögzítette, hogy a kezdeményezés az öngyilkosságban közreműködés büntette szabályozásának módosításra irányul. Az NVB azt is megállapította, hogy a kezdeményezés „nyilvánvalóan életvégi döntésekkel kapcsolatos jogalkotásra irányul”. Az NVB álláspontja szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdés hitelesítése sértené az Alaptörvény II. cikkében foglalt élethez való jogot. Az NVB hivatkozott a 22/2003. (IV.28.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh. 1.), mely szerint az emberi méltóság csak élettel együtt fennálló egységben abszolút és korlátozhatatlan. Ezért az NVB szerint az emberi méltóságból fakadó önrendelkezési jog korlátozható.
4. Az NVB értelmezése szerint az életvégi döntések kapcsán a gyógyíthatatlan beteg önrendelkezési jogának korlátozása vagy elvonása az élethez való jog érvényesülése érdekében szükséges az állam objektív életvédelmi kötelezettségeként.
5. Az NVB álláspontja szerint a család, barátok, egészségügyi intézmény dolgozói stb. hatással lehetnek a beteg azon elhatározására, hogy mielőbb eltávozzon az életből. Az NVB az Alkotmánybíróság gyakorlatának azt az aspektusát is idézte, hogy az állam életvédelmi kötelezettségeinek mindenki életének védelmére is ki kell terjednie, aki a jövőben kerülhet hasonló helyzetbe.

6. Az NVB utalt továbbá a 24/2014. (VII.22.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh. 2.), mely az új Alaptörvény kapcsán azt mondta, hogy az emberi méltóságot hasonló tartalommal rögzíti a régi alkotmányhoz képest. Ezért a korábbi alkotmánybíróági gyakorlat továbbra is alkalmazandó.

7. Az NVB szerint abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy feltétlenül szükség van-e az élethez való jog érvényesüléséhez arra, hogy az állam büntetőjogi szankcióval sújtsa a népszavazási kezdeményezésében írt magatartást. Az NVB konklúziója az volt, hogy igen.

8. Az NVB álláspontja szerint az életvégi döntések korlátja az állam életvédelmi kötelezettsége. Az NVB az Abh. 2-t úgy értelmezte, hogy a halálos betegek öngyilkosságban való segítése ezen személyek önrendelkezési jogának olyan része, melyet törvény akár teljes egészében elvonhat. Az NVB értelmezése szerint tehát az Alkotmánybíróság az élethez való jog érvényesülése érdekében feltétlenül szükségesnek tartja a vizsgált körben a büntetőjogi fenyegetettség fenntartását. Ezért a kérdésben népszavazás nem írható ki.

9. Az NVB álláspontja szerint a népszavazásra feltenni szánt kérdés nem felel meg az Alaptörvény B. cikk (1) bekezdésből folyó követelményeknek sem. Az NVB rögzítette ebben a tekintetben, hogy jelen ügyben egy komplex, büntethetőségi akadályt képező feltételrendszert kellett vizsgálnia. Az NVB álláspontja szerint a „számukra elviselhetetlen mértékű fizikai vagy mentális szenvedést okozó” fordulat konkrét ügyben való megléte nagyfokú bizonytalanságot okoz. Az NVB szerint mindez kiszámíthatatlan jogalkotáshoz vezethet. Különösen, hogy a szóban forgó cselekmény bármely potenciális elkövetője nem tudja előre látni, hogy a büntetlenségét biztosító norma rá vonatkozik-e. Emiatt az NVB véleménye szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdés a jogbiztonságot is sérti.

B) A Kúria eljárása

10. Indítványozó az NVB döntésével szemben 2024. február 16. napján felülvizsgálati kérelemmel élt (**P/3. számon** mellékelve), melyben az alábbi indokok alapján kérte a Kúriát, hogy változtassa meg az NVB döntését és hitelesítse a Népszavazási kérdést.

11. Felülvizsgálati kérelmében Indítványozó előadta, hogy az Nsztv. 11. § cikkével és az alkalmazott alaptörvényi rendelkezésekkel egyaránt ellentétesen állapította meg az NVB azt, hogy tiltott, az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontjába, illetve B) cikk (1) bekezdésébe ütköző tárgykört érint a népszavazási kérdés.

12. Kiindulásként rögzítette Indítványozó, hogy a vonatkozó alaptörvényi rendelkezések értelmében az alapvető jogok hierarchiája csúcsán az emberi méltóság áll. Az emberi méltóság az

Alaptörvény alapján az élethez való joggal szemben is elsőbbséget élvez, mi több, az emberi méltóság az egyetlen korlátozhatatlan alapjog. Ezt az értelmezést támasztja alá a Nemzeti Hitvallás azon rendelkezése is mely az emberi létezés alapjául – nagyon helyesen – az emberi méltóságot teszi. A már nem hatályos Alkotmány alapján kidolgozott alkotmánybírósági gyakorlat az életvégi döntések kapcsán tehát nem tartható fenn.

13. Kiemelte Indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata (Abh1. és Abh2.) nem rendelkezett arról, hogy a jelenleg hatályos, az életvégi döntésekre vonatkozó jogszabályi környezetnél ne lehetne megengedőbb szabályozást alkotni, illetve, hogy az életvégi döntések sokkal szélesebb teret adó szabályozás alkotmányellenes lenne. Téves tehát az NVB azon álláspontja, mely szerint a gyógyíthatatlan beteg halálba segítésének általános tilalma alkotmányosan kötelező.

14. Így az NVB döntését ebben a részében tehát meg lehet és meg kellett volna változtatni. A népszavazásra feltenni javasolt kérdés sem nyíltan, sem burkoltan nem irányul az Alaptörvény módosítására. Egy érvényes és eredményes népszavazás folyamánként lehetséges olyan jogi szabályozás megalkotása, mely az alkotmányos követelményeknek, ideértve a valóban kiemelkedő fontosságú állami életvédelmi kötelezettséget, mindenben eleget tesz.

15. Ezt követően előadta Indítványozó a felülvizsgálati kérelmében, hogy az NVB-nek a jogbiztonság sérelme miatt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével való ellentétet megállapító érvelése is megalapozatlan, a következő indokok alapján.

16. A jog általános jellemzője, hogy bizonyos esetekben általánosan fogalmaz. Ez nincsen máshogy a büntetőjog területén sem. A jog, mint társadalmi intézmény alapvető jellemzője, hogy annak pontos tartalmát a bíróságok jelölik ki. Olyan jogrendszer nem létezik, ahol minden életviszonyt és vitatott jogértelmezési kérdést pusztán a jogszabály nyelvtani értelmezésével mindig el lehet dönteni. Az NVB logikáján haladva a Btk.-ban nem szerepelhetne például olyan fogalom, mint a „különös kegyetlenséggel elkövetett” emberölés. Hiszen, mi az objektív mércéje a különös kegyetlenségnek? Ami az áldozat számára már elviselhetetlen mértékű fizikai vagy mentális szenvedést okoz? Vagy annál kevesebb? Természetesen erre a kérdésre nincs objektív válasz. De független, objektív bírósági eljárásokban a jogbiztonság maximális tiszteletben tartásával meg lehet állapítani, hogy ezen büntetőjogi tényállás elemek megvalósultak-e. Indítványozó megjegyezte, hogy a hatályos Btk. hasonló kodifikációs megoldást a bűncselekmény által okozott szenvedés esetében is alkalmaz az állatkínzásnak a Btk. 244. § (2) bekezdés a) pontja szerinti minősített esetében, amely az állatnak okozott különös szenvedést rendeli súlyosabban büntetni: értelemszerűen ebben az esetben is a bírói gyakorlat végezte, illetve végzi el a védett jogtárggyal,

valamint a büntetőjog más rendelkezéseivel összhangban a konkrét tényállások minősítése során a törvényben nem definiált fogalom értelmezését.

17. Nincs ez, illetve nem lenne ez másképpen a népszavazásra feltenni kívánt kérdés „számukra elviselhetetlen fizikai vagy mentális szenvedést okozó” részében sem. Kiemelte Indítványozó, hogy a népszavazási kérdés hitelesítéséről és alkotmányosságáról van jelenleg szó. Nem pedig népszavazás alapján megalkotott normaszöveg Alaptörvénnyel való összhangjáról. Márpedig az NVB a javasolt kérdés alkotmányosságának vizsgálata helyett már konkrét normaszöveggént kezeli azt. Erre nincs alkotmányos lehetősége. Ezért az NVB határozatát ebben a körben is meg kellett volna változtatni.

18. Indítványozó felülvizsgálati kérelme tárgyában a Kúria 2024. április 23. napján hozta meg a Knk.IV.39.015/2024/3. számon meghozott végzését (**P/4. számon** mellékelve), amelyben az NVB határozatát helybenhagyta. A Kúria végzését 2024. április 25. napján tették közzé a Magyar Közlöny 2024. évi 47. számában.

19. A Kúria a végzésében az alábbi indokok alapján hagyta helyben az NVB határozatát. A Kúria szerint az alaptörvény együtt szabályozza az élethez való jogot és az emberi méltóságot, megítélése szerint „az emberi élet és a méltóság egymástól elválaszthatatlan. Az élet méltóság nélkül nem az emberi élet, méltóság pedig nincs önmagában emberi élet nélkül. Az alapjogi rendszerben az élethez és az emberi méltósághoz való jog az emberi minőséget fejezi ki, az emberi méltóság az alapjogi rendszer kötőanyaga. Ha az élet (és vele együtt az emberi méltóság) megszűnik, akkor minden más jog is megszűnik, mégpedig végérvényesen és visszaállíthatatlanul. Mindebből következően az élethez való jog és az emberi méltóság korlátozhatatlan, abszolút jog. Ez azt jelenti, hogy nincs olyan alkotmányos jog, vagy alkotmányos érték, amely alapot adhat az élethez való jog és a vele egységet alkotó emberi méltóság korlátozásához.” [19]

20. A Kúria szerint az élethez való jog, és az állam életvédelmi kötelezettsége közvetlenül kapcsolódik a népszavazásra feltenni kívánt kérdéshez [22]. Sőt a Kúria szerint „az emberölés és/vagy az öngyilkosságban való közreműködés egyes – szabályozás alá vont – tényállásait dekriminalizálni az Alaptörvény módosítása nélkül nem lehet, az Alaptörvény jelenleg – az élethez való jogból következően – abszolút védelmet nyújt. E körben a büntetőjogi szabályok alóli kivétel vagy az emberi élet kioltására irányuló magatartásra vonatkozó privilegizált tényállás megalkotását az Alaptörvény kizárja. Márpedig a népszavazásra irányuló kérdés – tartalma szerint is – egy érvényes és eredményes népszavazás esetén olyan törvény megalkotására kényszerítené az Országgyűlést, amely a Btk.-ban az emberi élet védelmére vonatkozó tényállás alól kivételt állapítana meg, amely törvény ezáltal szembe kerülne az Alaptörvény II. cikkével.” [23]

21. Mindezek miatt a Kúria szerint az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdésében foglalt tilalom szerint, mely értelmében az Alaptörvény módosítására irányuló népszavazást nem lehet megtartani az Alaptörvény módosítására irányuló kérdésben, a kérdés hitelesítése megtagadását helybenhagyta.

22. Továbbá a Kúria amellet fogalt állást, hogy „az emberi méltóságot nem lehet az élet elé helyezni, ahogy fordítva sem. Az élethez való jog és az emberi méltóság oszthatatlan, közöttük hierarchia nem állapítható meg. Az életek egyenlőségét az emberi méltóság adja meg, és az emberi méltóságban mindenki egyformán részesül. Nem lehet valakinek személyes adottságai, magatartása, egészségi vagy egyéb állapota miatt több vagy kevesebb méltósága, az emberi méltóságnak nincsenek fokozatai, az mindenkit egyformán illet meg. Másrészt (...) az élethez való jog és az emberi méltóság dogmatikai tartalma az Alaptörvénnyel nem változott meg. Az Alaptörvény nem oldotta fel a korábbi gyakorlat alapján kialakult abszolút védelmet.” [25] Hozzátette a Kúria, hogy „megítélése szerint egy ilyen törvény megalkotása az Alaptörvény módosítása – az élethez való jog és az emberi méltóság újra szabályozása – nélkül nem lehetséges. Ezt a kivételt az Alaptörvényben kell megtenni. A Kúria ismételten hangsúlyozza, hogy az élet elleni bűncselekmények büntethetetlené tétele körében az Alaptörvény módosítása nélkül nem lehet kivételt tenni. A palliatív ellátásokkal szemben a halál, mint megoldás nem fogadható el.” [26]

23. A fenti indokok alapján a Kúria arra az álláspontra helyezkedett a Népszavazási kérdés kapcsán, hogy az Alaptörvény II. cikk által a kérdés az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontjában tiltott tárgykört érint, ugyanakkor a Kúria nem vizsgálta a B) cikkel kapcsolatban előadott érveket. A Kúria így helybenhagyta az NVB határozatát.

II. A Kúria döntése alaptörvény-ellenességének indokolása

A) *Az élethez való jog és az emberi méltóság kapcsolata vonatkozásában*

24. A magyar alkotmányos felfogásban az emberi méltóság védelme kapcsolódik a legszorosabban az emberi élet védelméhez. Az alkotmányos egységet az adja, hogy az emberi státusz két alapvető komponenséről van szó, azaz a személyiség fizikai és lelki aspektusait egyaránt magába foglaló személyiségről. Számos alkotmányos vitában, jogesetben, köztük a később részletezett terhességmegszakításról és eutanáziáról szóló jogi vitákban is az élethez való jog és az emberi méltósághoz való jog egymásra vonatkoztatása szerepel, tehát az, hogy védhető-e az élethez való jog az emberi méltóság rovására vagy éppen fordítva.

25. Az Alaptörvény II. cikke alapján az emberi méltóság sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. A korábban irányadó és az Alaptörvény hatályba lépését

követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybíróági gyakorlat az emberi méltósághoz való joggal kapcsolatosan arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. A méltósághoz való jognak részét képezi az is, hogy minden embert másokkal egyenlő méltóságú személyként kell kezelni, vagyis az egyes emberek és embercsoportok között tilos indokolatlan, ésszerűtlen különbséget tenni.

26. Az Alkotmánybíróság az emberi méltósághoz való jogot az ún. „általános személyiségi jog” egyik megfogalmazásának tekinti. A modern alkotmányok, illetve alkotmánybíróági gyakorlat az általános személyiségi jogot különféle aspektusaival nevezik meg: pl. a személyiség szabad kibontakoztatásához való jogként, az önrendelkezés szabadságához való jogként, általános cselekvési szabadságként, avagy a magánszférához való jogként. Az általános személyiségi jog „anyajog”, azaz olyan szubszidiárius alapjog, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra a konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható.

27. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése határozza meg az alapjog korlátozás kritériumait, amely szerint arra csak más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával kerülhet sor.

28. Az Alaptörvény II. cikke deklarálja az emberi méltóság mellett az élethez való jogot. Egyes emberek alanyi joga saját életük biztosítására szolgál. Az élethez való jog objektív oldalából ugyanakkor az államnak nem csupán az a kötelessége következik, hogy az egyes emberek élethez való alanyi jogát ne sértse meg, és hogy annak védelméről jogalkotással és szervezési intézkedésekkel gondoskodjék, hanem ennél több. „Az állam számára az alapjogok védelme csupán része az egész alkotmányos rend fenntartásának és működtetésének. Az Alkotmánybíróság joggyakorlatában következetesen kifejtette az államnak az egyes alanyi jogok védelméhez kapcsolódó, de azon túlmenő, objektív intézményvédelmi kötelességét, és érvényt szerzett annak.” Ez a kötelesség nem merül ki az egyes emberek egyedi életvédelmében, hanem általában az emberi életet és létfeltételeit is védi. Ez utóbbi feladat minőségileg más, mint az élethez való egyéni alanyi jogok védelmének összeadása; "az emberi élet" általában – következésképp az emberi élet, mint érték - a védelem tárgya. Ezért az állam objektív, intézményes életvédelmi kötelessége kiterjed a keletkezőben lévő emberi életre is, csakúgy, mint a jövőbeni generációk létfeltételeinek biztosítására. Ez a kötelezettség - ellentétben az élethez való alanyi joggal - nem abszolút. Ezért lehetséges, hogy vele szemben más jogokat mérlegeljenek.

29. A 23/1990. (X. 31.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az emberi élethez és az emberi méltósághoz való jog elválaszthatatlan egységet jelent, és e minőségükben oszthatatlan és korlátozhatatlan alapjogok.

30. Az emberi méltósághoz való jognak az Alkotmánybíróság az alapjogok sorában megkülönböztetett jelentőséget tulajdonít. Ez abból is kitűnik, hogy ez a jog, az élethez való joggal együtt, az Alkotmánynak az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó fejezete élén helyezkedik el, azt az Alkotmány az ember veleszületett jogaként deklarálja, ezért az, a 23/1990. (X. 31.) AB határozat szóhasználatára szerint "minden mást megelőző legnagyobb érték" (ABH 1990,88,93.). Már ebben a határozatban megfogalmazást nyert az Alkotmánybíróságnak azon álláspontja is, hogy az emberi élethez és az emberi méltósághoz való jog elválaszthatatlan egységet alkotó oszthatatlan és korlátozhatatlan alapjog. [22/2003. (IV. 28.) AB határozat]

31. Az élethez való jog és az emberi méltósághoz való jog egysége azonban nem állandó és általános, ahogyan arra az Alkotmánybíróság későbbi határozataiban rámutatott: az emberi méltósághoz való jog csupán az emberi státusz meghatározójaként, csak az élettel együtt fennálló egységben abszolút és korlátozhatatlan [64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991,297,308,312.].

32. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az, hogy az emberi méltósághoz való jog az élettel együtt fennálló egységben korlátozhatatlan, csak az olyan helyzetre vonatkozik, amikor az életet és az attól elválaszthatatlan emberi méltóságot mások korlátoznák. Az Alkotmánybíróság ezt az alkotmányos tartalmat markánsan az abortusszal kapcsolatos első határozatában fogalmazta meg [64/1991. (XII. 17.) AB határozat], amelyben az eldöntendő kérdés az emberi élet mások általi elvételének a minősítése volt (ABH 1991, 297-317.). A méltó halálhoz való jog viszont nem az élettől való megfosztás, hanem az élet saját elhatározásból való befejezésének összefüggésében merül fel, még akkor is, ha egyes módozatainál a halálba induló beteg más személy - az orvos - segítségét kívánja igénybe venni. Ennek folytán a méltó halálhoz való jog az indítványokban megfogalmazott alkotmányos összefüggésben nem az élethez való joggal fennálló egységben jelentkezik, hanem ellenkezőleg; ezen életszakasz megélésének kényszeréből adódóan az emberi méltóság sérelme éppen az által következik be, hogy bár a beteg gyógyíthatatlan, az élet nem ér véget azon a ponton, ahol élete a betegség elviselésével járó súlyos testi, lelki szenvedés, a kiszolgáltatottság és a reménytelenség érzése folytán kibékíthetetlen konfliktusba kerül méltóságérzetével. [22/2003. (IV. 28.) AB határozat]

33. Következésképpen a gyógyíthatatlan beteg életének emberi méltósághoz való jogával összhangban történő befejezésével kapcsolatos alkotmányossági kérdéseknek akár a

halálbüntetésnél, akár a terhesség művi megszakításánál vizsgálendő alkotmányossági kérdésekhez képest az a megkülönböztető jegye, hogy **az emberi méltósághoz való jog nem az élethez való joggal elválaszthatatlan egységben jelentkezik, hanem fordítva: az egyik érvényesülésével együtt járhat a másik háttérbe szorulása.** [22/2003. (IV. 28.) AB határozat]

34. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az élethez való jog és az emberi méltósághoz való jog, amennyiben a kettő együtt, egységben jelenik meg, akkor a kettő egysége az, ami abszolút és korlátozhatatlan. Az Alkotmánybíróság ezen elvi jelentőségű tételéből következik *a contrario*, hogy: a) léteznek olyan helyzetek, amikor az élethez való jog és a méltóság nem egységben jelenik meg és b) a két jog egysége abszolút, az egyes alapjogok és a belőlük levezetett részjogosultságok nem bírnak abszolút jelleggel, tehát a szükségesség-arányosság mércéje szerint korlátozhatóak.

35. Jelen helyzetben alapvetően tévedett a Kúria, amikor tévesen azonosította az alapjogi konfliktust: az életvégi döntések esetén az élethez való jogból eredő objektív intézményvédelmi kötelezettség, az állam életvédelmi kötelezettsége jelenik meg, amely nem azonos az élethez való joggal. Az életvédelmi kötelezettség, mint az állam pozitív kötelezettsége nem bír abszolút jelleggel.

36. Erre a következtetésre jut az Alkotmánybíróság is, amikor rögzíti, hogy abban, hogy a törvény csak részben teszi lehetővé a súlyos, gyógyíthatatlan betegségben szenvedő betegek önrendelkezési jogának érvényesülését életüknek emberi méltósághoz való jogukkal összeegyeztethető befejezéséhez, részben azonban korlátozza, az államnak az élet védelmét illetően fennálló, és az Alkotmány 8. § (1) bekezdésén alapuló kötelezettsége nyilvánul meg az emberi élet védelmére. [22/2003. (IV. 28.) AB határozat]

37. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy az Alkotmánybíróság az élethez való jog és az emberi méltósághoz való jog egységét a halálbüntetés kapcsán állapította meg. A kontextus nem hagyható figyelmen kívül: az Alkotmánybíróság azt rögzítette – helyesen –, hogy a halálbüntetéssel járó kiszolgáltatottság, az élet állam által történő elvétele olyan mértékű alapjogsérelem, amely az embert emberi mivoltában sérti és semmisíti meg, ezért ezen esetben az egyén élete és emberi méltósága összekapcsolódik, és így mint a két alapjog egysége korlátozhatatlan, abszolút jellegű jog.

38. Ezt tükrözi, hogy a 23/1990. (X. 31.) AB határozat rögzítette, hogy az emberi élethez és méltósághoz mint abszolút értékhez való jog korlátot jelent az állam büntetőhatalmával szemben. A halálbüntetéssel ugyanis nem az élethez való jog önmagában áll szemben, hanem az élethez való jog, mint olyan jog, „amelytől nem lehet senkit önkényesen megfosztani.” Ezért az, hogy a Btk a halálbüntetéssel egyáltalán korlátozza-e az élethez való alkotmányos jogot, az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében foglalt „önkényes megfosztás” értelmezésétől függ. Ha az élettől való megfosztást

minden esetben, fogalmilag önkényesnek tartjuk, vagyis az élethez való jogot abszolútnak, akkor a halálbüntetés korlátozza azt.

39. Ha viszont az élethez való jogot magában az Alkotmányban korlátozottnak tekintjük azáltal, hogy az élettől való megfosztás bizonyos, nem-önkényes eseteit, ha az törvényes eljárásban történt, összeférhetőnek tartjuk az élethez való jog természetével, akkor a Btk ehhez képest nem korlátozza az élethez való jogot; az pedig, hogy az Alkotmány maga korlátozhatja-e alapjog tartalmát, nem a Btk. alkotmányellenességének vizsgálatához tartozik. [23/1990. (X. 31.) AB határozat]

40. Ebből az következik, hogy az élethez és méltósághoz való jogtól megfosztás fogalmilag „önkényes”. Az állam az Alkotmány egész alapjogi koncepciójával kerül szembe, ha a halálbüntetés lehetővé tételével és szabályozásával rendelkezik az emberi élethez és méltósághoz való jog elvételéről. [23/1990. (X. 31.) AB határozat, Sólyom László párhuzamos indokolása]

41. A halálbüntetés azonban olyan speciális helyzet, amely az életvégi döntések esetén nem lehet irányadó. A halálbüntetés esetén az állam megfosztja az embert életétől a büntetőhatalom gyakorlása által. Az Alkotmánybíróság ezt tekintette az élethez való jogot és az emberi méltóságot egyaránt súlyosan sértő alapjog elvonásnak. Az életvégi döntések esetén azonban az egyén szubjektumán belül történik az alapjogi mérlegelés. Az egyénnek magának kell mérlegelnie szabad belátása szerint, hogy miként viszonyul magához az élethez, a szenvedéshez és saját méltóságához. Az egyén autonómiája alapján maga jogosult ezen kérdésekben állást foglalni, az állam ezt a mérlegelést nem veheti át azzal, hogy nem biztosít teret a szabad döntéshozatalnak.

42. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy jelen esetben alapvetően eltérő az alapjogi dilemma, hiszen az életvégi döntések esetében az egyén méltósága a fizikai létezással azonosított étellel kerülhet konfliktusba. **Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében a gyógyíthatatlan beteg döntése arról, hogy életének a rá váró szenvedésekkel teli hátralévő részét nem akarja végig élni, a beteg önrendelkezési jogának része, így vonatkoznak rá az Alkotmány 54. § (1) bekezdésének rendelkezései. A saját haláláról való döntés ugyanis mindenkit megillet, függetlenül attól, hogy egészséges vagy beteg, és ha beteg, betegsége az orvostudomány szerint gyógyítható-e vagy nem.** [22/2003. (IV. 28.) AB határozat]

43. Mivel az ember a "normális" (egészséges, boldog) életre sem kötelezhető, még inkább nem kényszeríthető olyan életre, amelyben elveszíti a méltóságát azáltal, hogy teljesen kiszolgáltatottá, magatehetetlenné, önmaga ellátására képtelenné válik, és olyan mértékű fájdalmakat, gyötrelmeket és szenvedéseket kell kiállnia, amelyek számára már-már elviselhetetlenek. A gyöttrődéssel, kiszolgáltatottsággal járó élet az egyén számára már emberhez méltatlan életet jelenthet. Ennek "megélésére", és orvosi kezeléssel folyamatosan meghosszabbított "továbbélésére" nem

kötelezhető az egyén, és a szabadságában áll ennek a számára méltatlan életnek a meghosszabbítását elutasítani. [22/2003. (IV. 28.) AB határozat, Bihari Mihály alkotmánybíró különvéleménye]

44. Az emberhez méltó és az emberhez méltatlan élet között objektív határ nem húzható meg. Az egyén a maga értékelő tevékenysége révén, mint konkrét, egyedi szubjektum dönt arról, hogy mely életet tart még méltónak önmaga számára, és mely életet tekint már méltatlannak. Ennek eldöntése az egyén szubjektív és abszolút mérlegelési jogán alapul, csak ő határozhat arról, hogy mely életforma, -fajta, -tartalom, illetve milyen mértékű szenvedés, kiszolgáltatottság, magatehetetlenség, ellátásra való képtelenség stb. az, amely már nem a méltó, hanem a számára méltatlan emberi életet jelenti, amelyet nem akar tovább élni. [22/2003. (IV. 28.) AB határozat, Bihari Mihály alkotmánybíró különvéleménye]

45. A döntés szabadsága a saját életről és a saját halálról az önrendelkezési jog lényeges és korlátozhatatlan tartalmát képezi. Ennek az önrendelkezési jogból fakadó döntési szabadságnak a része annak mérlegelése is, hogy akár az egészséges, akár - az esetleg gyógyíthatatlan betegségben szenvedő - beteg ember mikor, milyen módon választja a halált, illetve fogadja el a halál természetes bekövetkezését. Hasonlóan e körbe tartozik annak eldöntése, hogy mit tart még elfogadható szenvedéssel teli életnek és mit tart számára már méltatlan (vagyis teljes kiszolgáltatottsággal, az önmagáról való gondoskodási képesség híján való, szenvedéssel és kínlódással, fájdalommal terhes) életnek, amely utóbbit már nem kívánja tovább élni. Az ember tehát nem a halált választja ebben az esetben, hanem a számára méltatlan, szenvedéssel teli emberi életet utasítja el, illetve azt utasítja el, hogy erre a méltatlan emberi életre továbbra is "kötelezve legyen", [22/2003. (IV. 28.) AB határozat, Bihari Mihály alkotmánybíró különvéleménye]

46. A jog azonban nem biztosíthat végtelen életet az embernek. Célja csupán olyan társadalmi rend megalkotása és fenntartása, amelyben az egyén a többiek sérelme nélkül szabadon kiteljesítheti életét és emberi méltóságát. Az emberi méltóság kiteljesítésében a szabad döntés erkölcsi értékek elfogadására és megvalósítására bennfoglaltatik. Minden olyan jogi korlát, amely erkölcsi döntéseket közvetlenül vagy közvetve rákényszerít az emberre, voltaképp sérti az ember méltóságát, mert erkölcsi döntésének szabadságát, ezzel értékét kisebbsíti, végső esetben megszünteti. [23/1990. (X. 31.) AB határozat, Zlinszky János alkotmánybíró párhuzamos indokolása]

47. Egyrészt az, hogy a gyógyíthatatlan beteg arra vonatkozó elhatározása: életét akár fájdalmainak, szenvedésének megrövidítése érdekében, akár más meggondolásból nem kívánja végig élni, ezért visszautasítja az életben tartásához feltétlenül szükséges orvosi beavatkozást, önrendelkezési jogának olyan része, melynek gyakorlását a törvény más alapjog védelméhez elkerülhetetlenül szükséges mértékben korlátozhatja ugyan, de nem vonhatja el. Alkotmányossági

megítélés tárgya legfeljebb ezen önrendelkezési jog korlátozásának indokoltsága lehet, például az, hogy a törvény e lehetőséget a várandós anyáknak nem biztosítja, illetőleg, hogy a jog gyakorlását bizonyos eljárási követelmények teljesítésétől teszi függővé. [22/2003. (IV. 28.) AB határozat]

48. Az Alkotmánybíróság rögzítette továbbá, hogy a gyógyíthatatlan betegek önrendelkezési jogának érvényesülésére vonatkozó törvényi szabályozás területén a még alkotmányos és már alkotmányellenes szabályozás közötti határvonal nem egyszer s mindenkorra adott; az ismeretek szintje, az intézmények állapota, fejlettsége-fejletlensége és egy sor további tényező befolyással lehet e kérdés alkotmányosságának megítélésére. [22/2003. (IV. 28.) AB határozat]

49. Az Alkotmánybíróság elvi érveléssel mutat rá, hogy „[a]z emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva - a klasszikus megfogalmazás szerint - az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá. Az életvégi döntésekre vonatkoztatva az Alkotmánybíróság által a 22/2003. (IV. 28.) AB határozatban *expresis verbis* is rögzített jogállami garancia, hogy az életvégi döntéshez kapcsolódó önrendelkezési jog bár korlátozható, azonban a jogalkotó nem vonhatja el teljes mértékben az egyén önrendelkezését az életmentő, életfenntartó ellátások visszautasításának szabályozása során. Amennyiben tehát szabályozás a gyakorlatban nem képes érvényesülni, az egyének önrendelkezése súlyos korlátozást szenved. Senki nem tehető ki annak a kiszolgáltatott helyzetnek, hogy az élete végén – bármilyen kóroki előzmény miatt – fennálló szenvedést akarata ellenére el kelljen viselnie. Az ilyen szenvedést fenntartó eljárás egyszersmind az emberi méltóság jogát sérti súlyosan azzal, hogy az élet meghosszabbítását célzó heroikus orvosi küzdelem tárgyává teszi a beteg embert.

50. A jogállamiság alapköve, hogy az olyan szabályozás, amely - még ha elméletileg lehetővé is teszi, de - a gyakorlatban működésképtelen, ezáltal kizárja az életvégi önrendelkezés érvényesülését, nem bizonyulhat szükséges és arányos alapjog-korlátozásnak.

51. Jelen ügyben nem alkalmazható az Alkotmánybíróság gyakorlata által kimunkált azon tétel, hogy az élethez való jog és az emberi méltósághoz való, amennyiben a kettő együtt, egységben jelenik meg, úgy egységük abszolút és korlátozhatatlan. Alapvetően tévesztette szem elől a Kúria azt a tényt, hogy az életvégi döntések esetén – összhangban az Emberi Jogok Európai Bíróságának és a Magyar Alkotmánybíróságnak a gyakorlatával – az emberi méltóság és az abból levezetett önrendelkezési jog az állam életvédelmi kötelezettségére tekintettel kerülhet korlátozásra. Az állam életvédelmi kötelezettsége nem azonos az élethez való joggal, hanem az abból levezetett pozitív állami kötelezettségek tartalmát jelenti. Az élethez való jog és a méltóság együttállása az élet külső

– az egyénen kívül álló – alany által történő élet elvétel esetén áll fenn az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint, így a halálbüntetés esetén.

52. Az életvégi döntések során az egyén maga jut arra a döntésre, hogy szenvedései oly mértékűek, hogy az sérti emberi méltóságát, emberi mivoltával már nem egyeztethető össze, így az élet számára már szenvedést jelent. Ezen helyzet elutasítása az, ami az önrendelkezés központi magját alkotja és megóvja attól az embert, hogy őt a puszta létezésre kényszerítve megalázó, elviselhetetlen körülmények között az életre legyen kötelezve.

53. Az élethez való jog és az emberi méltóság közötti konfliktus az életvégi döntések során legfeljebb látszólagos. Az emberi élet nem azonosítható a puszta fizikai létezéssel, az élet szükségképpen magában foglalja az életminőség kérdését is. Az Alkotmánybíróság világosan felismerte, hogy az életminőség, így a szenvedés is, olyan szubjektív ítélet tárgya, amely minden ember számára mást jelent, az egyéniség központi eleme, hogy az ember hogyan viszonyul saját életéhez, szenvedéséhez, halálához. Ebből következik, hogy az elfogadható életminőséget csakis az ember maga képes megítélni, azt sem más személy, sem az állam nem veheti át, az emberi méltóság és az önrendelkezés joga nem átruházható és attól senki sem fosztható meg.

54. Az életvégi döntés lényege, hogy az egyén emberi méltóságának magját érvényre juttatja önrendelkezési joga gyakorlásán keresztül, reflektál saját életére, annak minőségére és a konklúzióját döntésbe foglalja. Nem sérül ezáltal az élethez való jog, éppen ellenkezőleg: az életvégi döntések azt biztosítják, hogy az egyén saját élete mindvégig számára méltóságteljes érték maradjon és elkerülhesse az életét a fizikai létezésre korlátozó szenvedést, hogy ne emberi méltósága romjain ülve szemlélje a külvilágot és érezze az elviselhetetlen szenvedést mindenféle irányítási lehetőség, az egyéni autonómia szikrája nélkül.

55. Az életvégi döntések meghozatala szükségszerű, az életvégi döntések jogi elismerése és a jogi elismerés megtagadása is ugyanannak a döntésnek a két oldala. Ha az egyén nem dönthet élete végéről, az azért van, mert az állam ezt eldöntötte minden egyes ember helyett. A döntés tehát megszületett, megszületik, az egyedüli kérdés, hogy azt az állam hozza meg mindenki számára, teret nem engedve az emberek sokszínűségének és sokféleségének, vagy pedig az állam az alapjog korlátozás helyett az alapjog gyakorlás előmozdítását választja és a szabad döntés kellő garanciákkal támogatja meg.

56. Az élethez való jog és az emberi méltóság nem áll egymással ellentétben az életvégi döntések esetén. Az egyént arra kényszeríteni, hogy a számára elviselhetetlen szenvedést úgy élje át, hogy nem dönthet arról, hogy azt meddig képes elviselni, nem eredményezi az élethez való jog

kiteljesedését. A szenvedésre kényszerítés fogalmilag nem tartozhat az élethez való jog alá. Az emberi méltóság ugyanakkor természetsszerűleg foglalja magában az egyén jogát arra, hogy saját értékrendje alapján hozzon ítéletet arról, hogy mi a számára értékes élet, mi az az életminőség, amit ő értelmes életnek tart. Az állam életvédelmi kötelezettsége nem azt kívánja meg, hogy az állam a döntést vegye át az egyéntől, hanem azt, hogy – összhangban az önrendelkezési jog objektív intézményvédelmi oldalával – az egyéneket támogassa abban, hogy méltó életet élhessenek, melynek végén emberi mivoltukkal összhangban álló haláluk legyen. Az emberi méltóságnak teret engedő, kellő alapjogi garanciákkal körülbástyázott szabályozás az élethez való jogot nem korlátozza, éppen ellenkezőleg, a minőségi, emberi mivolttal és méltósággal harmóniában álló életet és annak méltó befejezését biztosítja.

57. A fentiekre tekintettel megállapítható, hogy az életvégi döntéseknek tágabb teret engedő szabályzat nem jár az élethez való jog sérelmével. Ebből szükségképpen következik, hogy a népszavazási kérdés esetén a jogalkotóra nem hárulhatna Alaptörvény módosítást jelentő kötelezettség. Az életvégi döntések szabályozása az Alkotmánybíróság elvi élű megállapítása szerint nem egyszer s mindenkorra adott, annak értelmezésére az Alaptörvény keretei között is lehetőség van, nincsen szükség az Alaptörvény módosítására.

B) Az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontja – a tiltott tárgykör hiányáról

58. A kizárt tárgykörök vizsgálatával összefüggésben az Alkotmánybíróság rögzítette a 11/2022. (VI. 2.) AB határozatában, hogy „az alkotmányi felsorolásból következik, hogy az alkotmányi szabályozás kiemelkedő jelentőségével a tiltott tárgykörök zárt, szoros értelmezése áll összhangban” [51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 392, 394].

59. Az Alkotmánybíróság a 33/2021. (XII. 22.) AB határozata [33] bekezdésében rögzítette, hogy Az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontja mint tiltott tárgykör esetében a Kúriának arról kell döntenie, hogy a népszavazásra javasolt kérdés érvényes és eredményes népszavazás esetén az Alaptörvény módosítására irányul-e. Az Alaptörvény módosítására ugyanis kizárólag az Országgyűlés jogosult az Alaptörvény módosítására irányuló eljárási és határozathozatali követelmények betartásával, ezért ezekben a kérdésekben nem lehet népszavazást tartani. E kötelezettségének az Alaptörvény 28. cikkével összhangban – figyelemmel a népszavazás alkotmányos rendeltetésére és a népszavazási kérdéssel érintett alaptörvényi rendelkezésekre – a Kúria a jogalkotásra irányuló népszavazási kérdés értelmezésekor úgy tud eleget tenni, ha a kérdést aszerint vizsgálja, hogy az vezethet-e alkotmánykonform jogalkotásra.

60. Kiemelte továbbá az Alkotmánybíróság ugyanezen határozata [34] pontjában, hogy „**az Alaptörvény 28. cikke alapján mutatis mutandis a jogszabályalkotásra irányuló népszavazási kérdés Alaptörvénynek megfelelő értelmezése a bíró számára nem csupán jog, hanem magából az Alaptörvényből fakadó kifejezett kötelezettség: amennyiben a bíró a népszavazási kérdésből alkotmánykonform jogalkotási megoldást le tud vezetni, a kérdés hitelesítését az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontja alapján nem tagadhatja meg.** A lehetséges jogalkotási megoldások közül a népszavazási kérdés hitelesítésekor – ha van ilyen – azt kell figyelembe venni, amelyik összhangban van az Alaptörvénnyel. A népszavazás mint a közvetlen demokratikus hatalomgyakorlás jogintézménye kiüresítéséhez vezetne, ha olyan népszavazási kérdés hitelesítését tagadja meg a Kúria, amelyből az Alaptörvénnyel összhangban álló jogalkotási megoldás is következhet. A jogalkotói egyértelműség követelményének megfelelő, de többféle jogalkotási megoldást magában hordozó népszavazási kérdés normatartalommal kitöltésekor a Kúriának nemcsak lehetősége, de kötelessége is, hogy a kérdés hitelesítése szempontjából az Alaptörvénnyel összhangban álló megoldást figyelembe vegye, és félretegyen bizonyos, az Alaptörvénnyel össze nem egyeztethető lehetséges normatartalmakat.

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

61. A t. Alkotmánybíróság a Kúria támadott döntése vizsgálata körében a 11/2022. (VI. 2.) AB határozatában foglalt elvek mentén kell állást foglalnia arról, hogy a Népszavazási kérdés alapjául megtartandó érvényes és eredményes népszavazás esetén terhelné-e az Országgyűlést Alaptörvény-módosítási kötelezettség. A hivatkozott AB határozat [34] pontja értelmében a Kúria ezen kötelezettségét akként kell értelmezni, hogy amennyiben felmerül az Alaptörvény módosítására irányuló kérdés, úgy annak hitelesítését meg kell tagadni, ugyanakkor csak akkor tagadható meg a kérdés hitelesítése, ha felmerül az Alaptörvény módosítására irányuló kérdés. Azaz, ha a kérdésből alaptörvény-konform értelmezés levezethető, a kérdés hitelesítését megtagadó (vagy azt helybenhagyó) döntés alaptörvény-ellenes.

62. A fent részletesen kifejtett indokok alapján az életvégi döntéseknek – a Népszavazási kérdésben foglaltak szerinti – tágabb szabályozási köre sem járna az élethez való jog sérelmével, sőt, az emberi méltóságnak teret engedő, kellő alapjogi garanciákkal körülbástyázott szabályozás az élethez való jogot nem korlátozza, éppen ellenkezőleg, a minőségi, emberi mivolttal és méltósággal harmóniában álló életet és annak méltó befejezését biztosítja.

63. Mégis a Kúria – az NVB-ben egyetértésben – amellet foglalt állást, hogy a Népszavazási kérdés hitelesítése esetén végső soron az élethez való alapvető jog alaptörvényi szintű szabályozását

kellene módosítani. A Kúria értelmezésében az állam életvédelmi kötelezettsége sérelmét, és egyúttal az élethez való jog generális sérelmét eredményezné, ha törvényi szabály rontaná le az alaptörvényi rendelkezéseket, azaz, ha törvény engedélyt adna bárki számára bárki más életének elvételére.

64. A fentiekben kifejtettek alapján nem eredményezné az élethez való jog alaptörvényi szabályozása módosítását a kérdés hitelesítése, így pedig erre hivatkozással nem tagadhatta volna meg az NVB a Népszavazási kérdés hitelesítését és a Kúria sem hagyhatta volna helyben az NVB döntését.

65. Továbbá a Kúria érvelése nem pusztán sérti az emberi méltóság érvényesülését (lásd fent), de az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogalkalmazási klauzulát is, hiszen az NVB határozata felülvizsgálata körében a józan észnek ellentmondó, a jogszabályok rendszertani értelmezését sértő módon foglalt állást a kérdésben. Ugyanis a Kúria e körben nem vett tudomást arról, hogy számos törvényi rendelkezés jelenleg is kivételt enged az állam életvédelmi kötelezettsége alól, amelyek a teljesség igénye nélkül az alábbiak.

66. A Btk. 22. § büntetendőséget kizáró okként tartja számon a jogos védelem jogintézmény, amely értelmében – leegyszerűsítve – a megtámadott akár a támadója életét is kiolthatja. Hasonlóan a Btk. 23. § szerinti végszükség fennállása esetén – amennyiben az okozott sérelem nem nagyobb az elhárítani szándékozott sérelemnél – nem büntetendő a cselekmény. Így például – pusztán elvi síkon mozogva – nem büntetendő a hatályos Btk. szabályozás értelmében annak a cselekménye, aki annak érdekében, hogy egy tömegszerencsétlenséget elhárítson, feláldozza egy embertársa életét.

67. A Btk. 24. § szerinti utaló norma értelmében jogszabály engedélye is minősíthet bizonyos cselekményeket nem büntetendőként. Így például az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 20. § (2) bekezdése értelmében az ellátás visszautasítása kiterjedhet az életfenntartó vagy életmentő beavatkozás visszautasítására is, az ebben közreműködő orvosi személyzet mégsem büntetendő.

68. Az imént felsorolt példákon túl számos más esetben döntött úgy a jogalkotó, hogy törvényi kivételt enged az állam életvédelmi kötelezettsége alól. Az itt bemutatott szabályozások mögött különböző jogpolitikai indokok húzódnak; míg az előbbi két esetben a társadalom védelme volt a fő szabályozási cél, addig az utóbbi esetben a halálos betegségben szenvedő méltósága biztosítása.

69. Mindhárom bemutatott esetben a jogalkotó helyesen foglalt állást a mellett, hogy az élethez való jog (önmagában) igenis lehet korlátozható, ahogyan az a fentiekben részletesen bemutatásra került.

70. Tehát tekintettel arra, hogy a magyar jogrendszer számos esetben – helyesen és az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelően– törvényi és nem alaptörvényi szintű szabályozással rendezte az élethez való jog korlátozhatóságát, a Kúria a 11/2022. (VI. 2.) AB határozat [34] pontjában foglaltaknak ellentmondóan hagyta helyben az NVB döntését, ugyanis a kérdés értelmezésének a fent bemutatott példák mentén van alaptörvény-konform értelmezése (és csak olyan van).

71. Így megállapítható, hogy azáltal, hogy a Kúria a vonatkozó hatásköri szabályaival és az eljárására vonatkozó alkotmányos keretekkel ellentétesen, azokon súlyosan túlterjeszkedve olyan Népszavazási kérdés hitelesítése megtagadását hagyta helyben, amely nem esik az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdése a) pontja szerinti tiltott tárgykörbe, azaz nem járna az Alaptörvény módosítása kötelezettségével, megsértette az Alkotmánybíróság 33/2021. (XII. 22.) AB határozatában foglalt garanciális szabályokat, illetve Indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát.

72. A fent kifejtett indokok alapján tehát a Kúria Knk.IV.39.015/2024/3. számú döntése sérti az Alaptörvény II. cikkét, illetve azzal összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.

A fent kifejtett indokok alapján kérem a t. Alkotmánybíróságot, hogy a Kúria Knk.IV.39.015/2024/3. számon meghozott végzését, mint alaptörvény-ellenes bírósági döntést megsemmisíteni szíveskedjék.

Kelt: Budapest, 2024. május 3.

Tisztelettel,

Karsai Péter

indítványozó

Mellékletek:

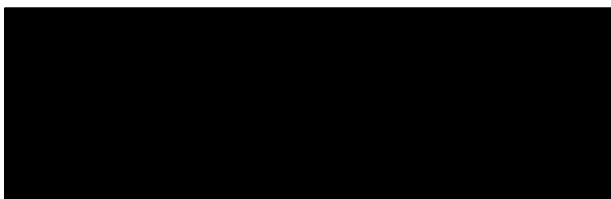
P/1.: Indítványozó személyi igazolványa és lakcímkártyája másolata

P/2.: A Nemzeti Választási Bizottság 3/2024. számú határozata

P/3.: Indítványozó felülvizsgálati kérelme

P/4.: A Kúria Knk.IV.39.015/2024/3. számú végzése

Tanú 1:

Tanú 2:

